

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-19-18

Druk nr 2289

Warszawa, 22 lutego 2018 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o wypowiedzeniu Umowy między
Rzecząpospolitą Polską i Królestwem
Holandii o popieraniu i wzajemnej
ochronie inwestycji, sporządzonej
w Warszawie dnia 7 września 1992 r.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Przedsiębiorczości i Technologii oraz Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

(-) Mateusz Morawiecki

Projekt

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

Umowa między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, sporządzona w Warszawie dnia 7 września 1992 r., zostaje wypowiedziana przez Rzeczpospolitą Polską.

Na dowód czego został wydany akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Andrzej Duda

PREZES RADY MINISTRÓW

Mateusz Morawiecki

U S T A W A

z dnia

**o wypowiedzeniu Umowy między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii
o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, sporządzonej w Warszawie
dnia 7 września 1992 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wypowiedzenia Umowy między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, sporządzonej w Warszawie dnia 7 września 1992 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wypowiedzenia Umowy

Obowiązywanie Umowy między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, sporządzonej w Warszawie dnia 7 września 1992 r. (Dz. U. z 1994 r. poz. 235), dalej jako „Umowa”, jest kwestionowane przez Komisję Europejską z uwagi na niezgodność Umowy z prawem UE, podobnie jak kwestionowane jest obowiązywanie wszystkich pozostałych umów o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji zawartych pomiędzy państwami członkowskimi UE (dalej jako „umowy intra-EU BIT”). W odniesieniu do RP Komisja Europejska zakończyła w listopadzie 2016 r. nieformalne postępowanie (tzw. EU Pilot) rozpoczęte w czerwcu 2015 r. i rozważa wszczęcie formalnego postępowania ws. niezgodności m.in. tej Umowy z prawem UE. Takie formalne postępowania Komisji Europejskiej toczą się już przeciwko Austrii, Holandii, Słowacji, Szwecji i Rumunii.

RP jest obecnie stroną umów intra-EU BIT zawartych z prawie wszystkimi państwami członkowskimi UE, z wyjątkiem Irlandii i Malty, z którymi RP nigdy nie zawarła tego typu umów, oraz Włoch, z którymi umowa wygasła w dniu 9 stycznia 2013 r. na skutek wypowiedzenia przez Włochy. Ponadto RP wypowiedziała, z uwagi na prawo UE, umowę intra-EU BIT zawartą z Portugalią (umowa wygaśnie w dniu 3 sierpnia 2019 r.).

Stanowisko RP wobec umów intra-EU BIT zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 3 czerwca 2011 r. Zgodnie z nim umowy intra-EU BIT powinny zostać wypowiedziane przez wszystkie państwa członkowskie UE, a najlepszym rozwiązaniem dla RP byłoby, aby wszystkie państwa członkowskie UE podjęły jednocześnie wspólną decyzję o rozwiązaniu umów intra-EU BIT za obopólną zgodą na mocy Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r. poz. 439). Alternatywnie, w przypadku braku możliwości osiągnięcia wśród państw członkowskich UE takiej jednomyslności, RP, zgodnie z powyższym stanowiskiem, miała rozwiązać umowy intra-EU BIT zawarte z innymi państwami członkowskimi UE albo poprzez ich wypowiedzenie na warunkach określonych w tych umowach, albo na podstawie porozumienia stron.

W odpowiedzi RP skierowanej do Komisji Europejskiej we wrześniu 2015 r. w ramach ww. postępowania EU Pilot RP podtrzymała gotowość do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT zawartych przez RP z innymi państwami członkowskimi UE. Wskazała, że spośród dostępnych i analizowanych przez RP metod osiągnięcia powyższego celu, jednostronne wypowiedzenie umów intra-EU BIT przez RP byłoby najmniej pożądanym rozwiązaniem. Po pierwsze, umowy intra-EU BIT zawarte przez RP nie przewidują możliwości wypowiedzenia ich w każdym czasie, ponieważ obowiązują roczne lub półroczne okresy wypowiedzenia lub wypowiedzenie może nastąpić jedynie w okresie poprzedzającym okres zakończenia ich cyklu obowiązywania. Po drugie, nawet skuteczne jednostronne wypowiedzenie umowy nie powoduje zakończenia obowiązywania jej postanowień na skutek specyficznych przepisów końcowych tych umów pozwalających na ochronę inwestycji w ciągu kolejnych lat po wypowiedzeniu umowy (tzw. klauzula przedłużonego obowiązywania umowy, *sunset clause*). O wiele lepszym sposobem, jak Polska wskazała, byłoby rozwiązanie umów intra-EU BIT na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzuli przedłużonego obowiązywania umowy. RP podkreśliła w odpowiedzi do Komisji Europejskiej, że z uwagi na liczbę zawartych przez RP umów, jak również biorąc pod uwagę wielość umów zawartych przez państwa członkowskie UE, wydaje się, że najszybszym i najskuteczniejszym rozwiązaniem na obecnym etapie byłoby jednoczesne podjęcie przez państwa członkowskie UE wspólnej decyzji o rozwiązaniu umów intra-EU BIT bez konieczności zachowania klauzul przedłużonego obowiązywania umowy w oparciu o porozumienie wielostronne, zawarte zgodnie z Konwencją wiedeńską o prawie traktatów, sporządzoną w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.

Obecnie jednak z uwagi na brak konsensusu państw członkowskich UE co do celowości i sposobu rozwiązania umów intra-EU BIT jest zasadne przystąpienie RP do realizacji opcji rozwiązania tych umów na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzul przedłużonego obowiązywania umowy. Królestwo Niderlandów nie jest obecnie zainteresowane rozwiązaniem z RP ww. Umowy, łącznie z klauzulą przedłużonego obowiązywania umowy. W ocenie RP, biorąc pod uwagę, że na podstawie art. 13 ust. 2 Umowy jej wypowiedzenie może nastąpić jedynie w okresie poprzedzającym zakończenie jej dziesięcioletniego cyklu obowiązywania (oświadczenie o wypowiedzeniu Umowy należy złożyć najpóźniej dnia

1 sierpnia 2018 r., a po tym terminie dopiero dnia 1 sierpnia 2028 r.), jest zasadne wypowiedzenie Umowy. Na podstawie art. 13 ust. 3 inwestycje dokonane przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy będą chronione na mocy tej Umowy przez piętnaście lat od czasu wygaśnięcia Umowy. Jednocześnie RP będzie kontynuowała konsultacje z Królestwem Niderlandów mające na celu doprowadzenie do rozwiązania Umowy, łącznie z klauzulą przedłużonego obowiązywania umowy. W przypadku uzyskania takiej zgody przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy, RP podejmie działania mające na celu zakończenie obowiązywania Umowy, łącznie z ww. klauzulą.

2. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

W polsko-niderlandzkich stosunkach prawno-traktatowych w zakresie współpracy gospodarczej obowiązuje m.in. ww. Umowa między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, sporządzona w Warszawie dnia 7 września 1992 r. Zapewnia ona inwestorowi i jego inwestycjom z państwa – Strony Umowy na terytorium państwa – drugiej Strony Umowy pełną ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym. Komisja Europejska ma poważne obawy, że umowy intra-EU BIT jako takie, w tym ww. Umowa, a także ich poszczególne postanowienia pokrywają się z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub mogą być z nimi sprzeczne, w szczególności z zasadami swobody przepływu kapitału, swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług oraz z podstawowymi zasadami prawa UE, takimi jak: zasada nadrzędności, jedności, skuteczności i pewności prawa UE. Komisja Europejska ma również zastrzeżenia dotyczące kwestii rozstrzygania sporów inwestycyjnych uregulowanej w dwustronnych umowach inwestycyjnych, w tym w ww. Umowie, co, zdaniem Komisji Europejskiej, „wydaje się być sprzeczne z wyłączną kompetencją sądów UE”. Wypowiedzenie Umowy pozwoli doprowadzić do zgodności z prawem UE stosunki polsko-niderlandzkie w zakresie współpracy gospodarczej.

Należy też zaznaczyć, że jednocześnie przed Trybunałem Sprawiedliwości UE toczy się postępowanie z wniosku sądu niemieckiego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sformułowanego w toku postępowania ze skargi Republiki Słowackiej o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego wydanego na podstawie umowy intra-EU BIT zawartej pomiędzy Czechosłowacją i Królestwem Niderlandów w 1991 r., z powództwa

Achmea B.V. przeciwko Republice Słowacji (postępowanie PCA Case No. 2008–13). W tej sprawie sąd niemiecki zwrócił się do TSUE z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym tego, czy wykonanie wyroku wydanego na podstawie tej umowy nie naruszałoby postanowień Traktatów dotyczących: zakazu dyskryminacji z art. 18 TFUE (poprzez uprzywilejowanie inwestora z państwa – Strony tej umowy względem inwestora z państwa członkowskiego UE niebędącego stroną tej umowy), wyłącznej jurysdykcji TSUE w sporach objętych zakresem prawa UE (art. 344 TFUE) oraz konieczności ukształtowania postępowania w sposób umożliwiający zadanie przez orzekający sąd pytania prejudycjalnego (art. 267 TFUE). RP przystąpiła do postępowania, przedstawiając stanowisko wskazujące na sprzeczność umów intra-EU BIT z prawem unijnym. Stanowisko zbliżone do RP zajęła Komisja Europejska i wiele państw regionu. Niezależnie od tego należy podkreślić, że RP, podobnie jak wiele innych państw członkowskich UE, w postępowaniach arbitrażowych toczących się przed trybunałami arbitrażowymi konsekwentnie podnosi, że umowy intra-EU BIT uważa się za sprzeczne z prawem UE. Podnoszona jest także kwestia możliwego wygaśnięcia tych umów na podstawie art. 59 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r., w związku z zawarciem przez RP Traktatu Akcesyjnego do UE w zakresie, w którym umowy te są niezgodne z prawem UE.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne

Wypowiedzenie Umowy nie powinno mieć konsekwencji politycznych. Państwa członkowskie UE, w tym zarówno RP, jak i Królestwo Niderlandów, zostały wezwane przez Komisję Europejską do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT.

Wypowiedzenie Umowy nie będzie miało negatywnych skutków społecznych, wręcz przeciwnie, należy oczekiwać, że zostanie ono życzliwie przyjęte z uwagi na publiczną krytykę w Polsce umów intra-EU BIT i międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego.

Wypowiedzenie Umowy nie powinno wpłynąć na stosunki gospodarcze między RP a Królestwem Niderlandów. Umowę zawarto w czasie, kiedy RP nie była członkiem UE, a ww. Umowa miała na celu przyciągnięcie inwestycji holenderskich do Polski. Obecnie poziom prawodawstwa oraz dostęp do powszechnego sądownictwa w RP dają inwestorom zagranicznym gwarancję ochrony inwestycji z możliwością dochodzenia swoich praw na drodze sądowej.

Na koniec 2016 r. skumulowana wartość inwestycji niderlandzkich w RP wyniosła 33,9 mld euro (w 2015 r.: 31,6 mld euro), co dawało Królestwu Niderlandów pierwsze miejsce na liście inwestorów zagranicznych w RP. W samym 2016 r. do RP napłynęło 4,6 mld euro bezpośrednich inwestycji zagranicznych z Królestwa Niderlandów. Holendrzy lokują głównie w sektor mediów, system bankowy i ubezpieczeniowy, przetwórstwo spożywcze, przemysł browarniczy, transport i logistykę, przemysł elektroniczny oraz maszynowy. Do największych inwestorów należą: Grupa ING – bankowość i finanse, nieruchomości, Heineken International B.V. – browary Heineken Sp. z o.o., CBR Baltic B.V. – produkcja cementu i gipsu, Royal Philips Electronics N.V. – sprzęt oświetleniowy, Philip Morris Holland B.V. – wyroby tytoniowe, ITI Media Group B.V. – spółka medialna (telewizja TVN, produkcje filmowe, usługi internetowe itp.), Harbin B.V. – browarnictwo (właściciel akcji Grupy Żywiec S.A.), Damen Shipyards Group – budowa statków i łodzi. Kapitał niderlandzki uczestniczy również w inwestycjach dużych koncernów międzynarodowych i grup kapitałowych inwestujących w RP, takich jak: BP, Unilever, Procter&Gamble. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że przy przyjęciu kryterium siedziby podmiotu dominującego (a nie siedziby bezpośredniego inwestora) znacznie spada rola Królestwa Niderlandów jako kluczowego inwestora bezpośrednich inwestycji w RP.

Królestwo Niderlandów jest czwartym największym odbiorcą polskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Według danych NBP na koniec 2016 r. wartość polskich BIZ w Królestwie Niderlandów wyniosła 1,8 mld euro (w 2015 r.: 2,0 mld euro). Polskie inwestycje w Królestwie Niderlandów mają często charakter przepływów finansowych, np. rejestrowania firm w celu optymalizacji podatkowej lub tworzenia spółek córek, które inwestują następnie w krajach trzecich. Według zestawienia polskich spółek zależnych działających w Królestwie Niderlandów, przygotowanego przez były Wydział Promocji i Handlu Inwestycji Ambasady RP w Hadze, prawie połowa z tych spółek zajmuje się działalnością holdingową; inne obszary aktywności to: handel (wyroby farmaceutyczne, metalowe, warzywa, owoce i kwiaty), usługi transportowe, informatyczne i inne. Ponadto na rynku niderlandzkim istnieje duża grupa podmiotów jednoosobowych zarejestrowanych w Królestwie Niderlandów przez obywateli polskich. Według danych niderlandzkiej Izby Handlowo-Przemysłowej (KvK) obywatele polscy zarejestrowali w Królestwie Niderlandów ok. 9 tysięcy firm. Najwięcej z nich działa w szeroko pojętej branży budowlanej. Inną ważną dziedziną są

usługi dla firm i osób prywatnych (biura pośrednictwa pracy, firmy sprzątające, transportowe, salony piękności itp.) oraz rolnictwo i handel. Zauważalny jest również wzrost liczby polskich firm prowadzących działalność w zakresie świadczenia usług finansowych, jak również polskich sklepów, restauracji, firm prawniczych i doradczych.

Ówczesne Ministerstwo Rozwoju poinformowało samorządy gospodarcze (Konfederacja Lewiatan, Pracodawcy RP, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Rada Biznesu, Business Centre Club) o planach rozwiązania Umowy i zwróciło się do nich o przekazanie odpowiedzi na następujące pytania:

- czy inwestorzy polscy na rynku niderlandzkim, w przypadku ewentualnych działań dyskryminujących ich inwestycje, korzystali lub rozważali możliwość wniesienia sporu przeciwko państwu ich goszczącemu? Czy w takim przypadku korzystali/korzystaliby z postępowania przed sądem powszechnym czy też przed międzynarodowym arbitrażem inwestycyjnym?
- czy zdaniem polskich inwestorów ochrona ich inwestycji w regulacjach Królestwa Niderlandów oraz w prawie UE jest niewystarczająca? Jeżeli tak, to w jakim zakresie?
- czy wygaśnięcie umów pogorszyłoby warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Królestwie Niderlandów i ochrony praw inwestorów? Jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakim stopniu?

Samorządy gospodarcze udzieliły ogólnej odpowiedzi, iż mimo że inwestorzy polscy generalnie nie korzystają z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT (pozywają państwa przed sądami powszechnymi), powołują się na ich obowiązywanie w dyskusjach z organami danego kraju przy zaistnieniu sporu. Jeżeli musieliby aktywnie dochodzić swoich roszczeń, powołując się na umowy intra-EU BIT, wybraliby procedurę arbitrażu na podstawie umowy intra-EU BIT (szczególnie fundusze inwestycyjne lokujące aktywa w instrumenty udziałowe polskich przedsiębiorstw inwestujących w państwach członkowskich UE, dla których rozwiązanie umów mogłoby mieć bezpośredni wpływ na ocenę ryzyka związaną z inwestowaniem). Główną barierą w korzystaniu z arbitrażu są jego wysokie koszty. Prawo materialne w państwach członkowskich UE oraz na poziomie UE zawiera niezbędne standardy gwarantujące zagranicznym inwestorom równe i sprawiedliwe traktowanie, natomiast problemem jest egzekwowanie tego prawa. Wskazywano na czasochłonność procedur, brak profesjonalizmu i obiektywizmu w podejmowaniu

decyzji przez właściwe organy. Zdaniem polskich inwestorów międzynarodowy arbitraż inwestycyjny pozwala prowadzić postępowanie w sposób odformalizowany, elastyczny i neutralny. Generalnie zdaniem samorządów gospodarczych i polskich przedsiębiorców, dla ich bezpieczeństwa i ekspansji umowy intra-EU BIT są pożądane. Tym niemniej samorządy gospodarcze odnotowują stanowisko Komisji Europejskiej wobec umów intra-EU BIT i wszczęte przez nią postępowania.

Z informacji posiadanych przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii wynika, że polscy inwestorzy nie kierowali do międzynarodowych trybunałów arbitrażowych sporów przeciwko Królestwu Niderlandów na podstawie ww. Umowy, natomiast przeciwko RP toczyły się trzy postępowania wniesione z powództwa inwestora z Królestwa Niderlandów (jedno zakończone ugodą, jedna wygrana przez RP, jedna częściowo wygrana przez RP) i toczy się jedno postępowanie z powództwa inwestora niderlandzkiego. Generalnie odnotowano tylko trzy przypadki skorzystania w ogóle przez polskich inwestorów z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT przed międzynarodowymi trybunałami arbitrażowymi (na podstawie umów intra-EU BIT z Rumunią – przed przystąpieniem tego państwa do UE, Słowacją i Cyprzem). Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Prokuratorię Generalną RP na dwadzieścia sześć postępowań arbitrażowych, w których Prokuratoria Generalna RP od 2006 r. wykonywała lub wykonuje zastępstwo procesowe RP, szesnaście dotyczyło lub dotyczy sporów wniesionych przez inwestorów zagranicznych na podstawie umów intra-EU BIT (zawartych z Austrią, Francją, Niemcami, Cyprzem, Holandią, Belgią i Luksemburgiem, Republiką Czeską, Wielką Brytanią). Mimo dużego odsetka wygrywanych spraw (w tym ugody) Polska ponosi wysokie koszty postępowań arbitrażowych: zaliczki na koszty postępowania (w tym wynagrodzenie arbitrów), opinie biegłych, zorganizowanie rozpraw, tłumaczenia, udział świadków oraz koszty zastępstwa procesowego. Zgodnie z informacjami byłego Ministerstwa Skarbu Państwa, RP w związku z postępowaniami arbitrażowymi poniosła od 2006 r. koszty w wysokości ok. 53 mln zł. Wypowiedzenie Umowy z Królestwem Niderlandów może więc potencjalnie istotnie zmniejszyć obciążenie państwa pod względem finansowym, ponieważ nie będzie zachodzić konieczność ponoszenia znaczących kosztów, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Wypowiedzenie Umowy nie naruszy polskiego porządku prawnego i doprowadzi do usunięcia niezgodności Umowy z prawem UE po piętnastu latach od dnia wejścia w życie wypowiedzenia Umowy.

4. Tryb wypowiedzenia Umowy

Wypowiadana Umowa ma rangę umowy międzypaństwowej. Wypowiadana Umowa jest traktowana w polskim porządku prawnym jako umowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, stosownie do art. 241 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Dlatego też wypowiedzenie Umowy nastąpi również za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, tym bardziej że Umowa dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich (w zakresie wygaszania prawa do kierowania skargi do międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego), spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja RP wymaga ustawy (zasady prowadzenia działalności gospodarczej, ochrona prawa własności, kwestia wyłączenia oraz odszkodowania w tym zakresie), a więc spraw, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP.

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji,

sporządzona w Warszawie dnia 7 września 1992 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 7 września 1992 r. została sporządzona w Warszawie Umowa między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji w następującym brzmieniu:

UMOWA

Artykuł 1

między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Królestwa Holandii, zwane dalej Umawiającymi się Stronami,

pragnąc wzmocnić współpracę gospodarczą dla wzajemnej korzyści obu krajów,

dążąc do stworzenia korzystnych warunków dla inwestycji dokonywanych przez inwestorów jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony i

uznając, że popieranie i ochrona inwestycji na podstawie niniejszej umowy przyczyni się do ożywienia przedsiębiorczości w tej dziedzinie,

uzgodniły, co następuje:

W rozumieniu niniejszej umowy:

- a) pojęcie „inwestycje” oznacza wszelkie mienie, a w szczególności, ale nie wyłącznie:
- (i) ruchomości i nieruchomości, jak również inne prawa rzeczowe w odniesieniu do wszelkiego mienia;
 - (ii) prawa z tytułu akcji, obligacji i innych form udziałów w spółkach i wspólnych przedsięwzięciach;
 - (iii) roszczenia pieniężne, majątkowe i inne roszczenia do działalności mającej wartość gospodarczą;
 - (iv) prawa w dziedzinie własności intelektualnej, procesów technologicznych, prawo do ochrony reputacji przedsiębiorstwa (goodwill) i know-how,
 - (v) prawo do prowadzenia działalności gospodarczej, w tym prawo do poszukiwań, badań, wydobywania

i eksploatacji zasobów naturalnych uzyskane na mocy kontraktu, decyzji administracyjnych lub na mocy ustawodawstwa obowiązującego na terytorium Umawiającej się Strony, gdzie podejmowana jest taka działalność;

- b) pojęcie „inwestor” oznacza w odniesieniu do każdej Umawiającej się Strony:
- (i) osoby fizyczne posiadające obywatelstwo Umawiającej się Strony zgodnie z prawem tam obowiązującym,
 - (ii) osoby prawne utworzone na mocy prawa danej Umawiającej się Strony, nie naruszając postanowień poniższego ppkt (iii),
 - (iii) osoby prawne, bez względu na siedzibę, kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio przez inwestorów danej Umawiającej się Strony;
- c) pojęcie „terytorium” obejmuje również strefy morskie przyległe do wybrzeża danego Państwa, na którego obszarze dane Państwo może sprawować prawo suwerenności lub jurysdykcję w odniesieniu do tych stref zgodnie z prawem międzynarodowym.

Artykuł 2

Każda Umawiająca się Strona będzie w ramach jej praw i przepisów popierać współpracę gospodarczą poprzez ochronę na własnym terytorium inwestycji dokonywanych przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony. Każda Umawiająca się Strona będzie dopuszczać takie inwestycje z zastrzeżeniem uprawnień wypływających z obowiązujących u niej praw i przepisów.

Artykuł 3

(1) Każda Umawiająca się Strona zapewni uczciwe i sprawiedliwe traktowanie inwestycji dokonywanych przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony i nie będzie stawiała przeszkód, poprzez wprowadzanie nieuzasadnionych lub dyskryminacyjnych zarządzeń, odnośnie do ich eksploatacji i zarządzania nimi oraz ich utrzymania, wykorzystywania i dysponowania nimi przez tych inwestorów.

(2) W szczególności każda Umawiająca się Strona zapewni tym inwestycjom pełne bezpieczeństwo i ochronę w stopniu nie mniejszym niż przyznane bądź inwestycjom dokonywanym przez własnych inwestorów, bądź inwestycjom dokonywanym przez inwestorów jakiegokolwiek państwa trzeciego, z końcową możliwością wyboru korzystniejszej opcji dla zainteresowanego inwestora.

(3) Jeżeli Umawiająca się Strona przyznała specjalne przywileje inwestorom jakiegokolwiek państwa trzeciego na mocy porozumień prowadzących do założenia unii celnych, organizacji wzajemnej pomocy gospodarczej, unii gospodarczych oraz innych instytucji lub w oparciu o doraźne porozumienie prowadzące do założenia takich unii lub instytucji, dana Umawiająca się Strona nie będzie zobowiązana do przyznania takich przywilejów inwestorom drugiej Umawiającej się Strony.

(4) Sposób traktowania przyznany na mocy niniejszego artykułu nie będzie obejmować podatków, opłat, kosztów oraz ulg i zwolnień podatkowych przyznanych przez każdą Umawiającą się Stronę inwestorom państw trzecich na mocy

umowy w sprawie podwójnego opodatkowania lub innych porozumień w sprawach podatkowych lub na zasadzie wzajemności z państwem trzecim.

(5) Każda Umawiająca się Strona będzie dotrzymywać każdego zobowiązania podjętego względem inwestycji dokonywanych przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony.

(6) Jeżeli postanowienia prawa jednej Umawiającej się Strony lub wzajemne zobowiązania istniejące obecnie lub ustalone w przyszłości jako uzupełnienie niniejszej umowy między Umawiającymi się Stronami, wynikające z prawa międzynarodowego, zawierają przepisy ogólne lub szczegółowe uprawniające inwestycje inwestorów drugiej Umawiającej się Strony do traktowania bardziej korzystnego, niż to jest przewidziane niniejszą umową, to przepisy, które są bardziej korzystne, będą miały pierwszeństwo przed niniejszą umową.

Artykuł 4

Umawiające się Strony zagwarantują, aby płatności związane z inwestycją mogły być transferowane. Transfery będą dokonywane w dowolnej wymiennej walucie, bez nieuzasadnionego ograniczenia lub zwłoki. Takie transfery będą obejmować w szczególności, ale nie wyłącznie:

- a) zyski, odsetki, dywidendy lub inny bieżący dochód;
- b) fundusze niezbędne do:
 - (i) nabywania surowców lub materiałów pomocniczych, półfabrykatów lub produktów końcowych, jak również
 - (ii) wymiany środków trwałych w celu zabezpieczenia ciągłości inwestycji;
- c) dodatkowe fundusze konieczne do rozwoju inwestycji;
- d) kwoty na spłaty pożyczek;
- e) wpływy z tytułu opłat licencyjnych lub honorariów autorskich i tantiem;
- f) wynagrodzenia osób fizycznych, które uzyskały zezwolenie na pracę w związku z inwestycją;
- g) dochód ze sprzedaży lub likwidacji inwestycji.

Artykuł 5

Zadną z Umawiających się Stron nie może podjąć decyzji pozbawiających bezpośrednio lub pośrednio inwestorów drugiej Umawiającej się Strony ich inwestycji, jeżeli nie zostaną spełnione następujące warunki:

- a) decyzje są podejmowane w interesie publicznym zgodnie z obowiązującą procedurą prawną;
- b) podjęte decyzje nie są dyskryminacyjne lub sprzeczne z zobowiązaniami podjętymi przez drugą Umawiającą się Stronę;
- c) decyzjom tym towarzyszy zapewnienie wypłaty sprawiedliwej rekompensaty. Przedmiotowa rekompensata stanowić będzie rzeczywistą wartość danych inwestycji i w celu zadośćuczynienia rościicielom będzie wypłacana bez zbędnej zwłoki do kraju wskazanego przez rościiciela w dowolnej walucie wymiennej, zaakceptowanej przez rościiciela.

Artykuł 6

Inwestorom jednej Umawiającej się Strony, którzy poniosą straty w swoich inwestycjach na terytorium drugiej Umawiającej się Strony w wyniku wojny lub innego konfliktu zbrojnego, jak również rewolucji, stanu wyjątkowego, rewolty, powstania lub zamieszek, zostaną stworzone przez drugą Umawiającą się Stronę odpowiednie warunki umożliwiające zwrot poniesionych strat albo odszkodowanie, rekompensatę lub inny sposób restytucji nie mniej korzystny od tego, który ta druga Strona w tej sytuacji przyzna własnym inwestorom lub inwestorom jakiegokolwiek państwa trzeciego w przypadku, gdy jest on bardziej korzystny dla danych inwestorów.

Artykuł 7

Jeżeli inwestycje dokonywane przez inwestora jednej Umawiającej się Strony są ubezpieczone na wypadek ponoszonego ryzyka niehandlowego zgodnie z istniejącym systemem prawnym, przejęcie przez instytucję ubezpieczającą lub reasekuracyjną wszelkich praw danego inwestora zgodnie z postanowieniami umowy ubezpieczeniowej powinno być uznane przez drugą Umawiającą się Stronę, nie naruszając prawa drugiej Umawiającej się Strony do pobrania podatków kompensacyjnych lub innych opłat powszechnych naliczanych i przypadających do zapłacenia przez inwestora.

Artykuł 8

(1) Każdy spór między jedną Umawiającą się Stroną i inwestorem drugiej Umawiającej się Strony dotyczący skutków decyzji, podjętej przez pierwszą Umawiającą się Stronę w odniesieniu do zasadniczych aspektów związanych z prowadzeniem działalności, takich jak decyzje, o których mowa w artykule 5 niniejszej umowy, lub transfer funduszy, o których mowa w artykule 4 niniejszej umowy, będzie, w granicach możliwości, rozstrzygany przez zainteresowane strony w drodze polubownej.

(2) Jeżeli takie spory nie mogą być rozstrzygnięte w ciągu sześciu miesięcy od daty, gdy jedna ze stron zwróciła się z wnioskiem o polubowne ich rozstrzygnięcie, dany spór zostanie przedłożony na wniosek inwestora trybunałowi arbitrażowemu. W takim przypadku będą miały zastosowanie „mutatis mutandis” postanowienia ustępów od 3 do 9 artykułu 12. Niezależnie od tego, przewodniczący Instytutu Arbitrażowego Trybunału Arbitrażowego Izby Handlowej w Sztokholmie będzie poproszony o dokonanie niezbędnych nominacji.

(3) Jeżeli obydwie Umawiające się Strony zostaną stronami Konwencji z dnia 18 marca 1965 r. o rozstrzyganiu sporów inwestycyjnych między państwami i obywatelami drugich państw, wszystkie spory między Umawiającą się Stroną i inwestorem drugiej Umawiającej się Strony na mocy ustępu 1 niniejszego artykułu będą przedłożone do rozstrzygnięcia w drodze concyliacji lub arbitrażu Międzynarodowemu Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych.

Artykuł 9

Postanowienia niniejszej umowy będą miały zastosowanie do inwestycji dokonywanych przez inwestorów jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony po dniu 26 września 1968 r., zgodnie z prawem i przepisami drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 10

Niniejsza umowa będzie miała zastosowanie do części Królestwa Holandii w Europie, jak również do Antyli Holen-

derskich i Aruby, o ile notyfikacja przewidziana w artykule 13 ustępie 4 nie stanowi inaczej.

Artykuł 11

Każda Umawiająca się Strona może zaproponować przeprowadzenie konsultacji w każdej sprawie dotyczącej interpretacji lub stosowania niniejszej umowy. Druga Umawiająca się Strona ustosunkuje się przychylnie do takich propozycji i stworzy właściwe warunki dla takich konsultacji.

Artykuł 12

(1) Każdy spór między Umawiającymi się Stronami dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszej umowy będzie w miarę możliwości rozstrzygany na drodze dyplomatycznej.

(2) Jeżeli spór nie może być w ten sposób rozstrzygnięty w ciągu sześciu miesięcy, zostanie on, na żądanie którejkolwiek Umawiającej się Strony, przedłożony trybunałowi arbitrażowemu.

(3) Trybunał arbitrażowy będzie utworzony w sposób, jak następuje: każda strona mianuje jednego arbitra, który z kolei wyznacza obywatela państwa trzeciego na przewodniczącego. Arbitrzy będą mianowani w ciągu trzech miesięcy, a przewodniczący w ciągu pięciu miesięcy od daty zawiadomienia przez jedną stronę drugiej strony o woli przedłożenia sporu trybunałowi arbitrażowemu.

(4) Jeżeli jedna ze stron nie zdoła mianować własnego arbitra i nie podjęła starań, by tego dokonać w oznaczonym terminie, druga strona ma prawo zwrócić się do Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości o dokonanie niezbędnej nominacji. Jeżeli nadal obydwa arbitrzy nie mogą osiągnąć porozumienia w oznaczonym terminie w sprawie wyboru trzeciego arbitra, każda ze stron ma prawo zwrócić się do Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości celem dokonania niezbędnej nominacji.

(5) Jeżeli w przypadkach przewidzianych w ustępie 4 niniejszego artykułu Przewodniczący Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości nie może dokonać wyboru, o którym mowa powyżej, lub jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron, o dokonanie koniecznych nominacji będzie poproszony Wiceprzewodniczący. Jeżeli Wiceprzewodniczący również nie może dokonać takiego wyboru lub jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron, to o dokonanie niezbędnych nominacji zostanie poproszony najstarszy rangą sędzia Trybunału, nie będący obywatelem żadnej z Umawiających się Stron.

(6) Trybunał będzie orzekał w oparciu o poszanowanie prawa, w szczególności w oparciu o niniejszą umowę oraz inne obowiązujące porozumienia istniejące między obu Umawiającymi się Stronami oraz zgodnie z powszechnie obowiązującymi normami i zasadami prawa międzynarodowego. Przed wydaniem orzeczenia trybunał może w każdym stadium postępowania zaproponować stronom, aby spór został rozstrzygnięty polubownie. Powyższe postanowienia nie będą naruszać uprawnień trybunału do rozstrzygnięcia sporu odbywającego się według zasad słuszności i sprawiedliwości ex equo et bono, jeżeli strony na to wyrażą zgodę.

(7) Jeżeli strony nie uzgodnią inaczej, to trybunał ustali własny tryb postępowania.

(8) Trybunał wyda wyrok większością głosów. Wyrok będzie ostateczny i wiążący obie strony.

(9) Każda strona ponosi koszty mianowanego przez siebie arbitra, jak również koszty jej reprezentacji. Koszt przewodniczącego, jak również inne koszty ponoszone są przez obydwie strony po połowie.

Artykuł 13

(1) Niniejsza umowa wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca począwszy od dnia, w którym obydwie Umawiające się Strony poinformowały się wzajemnie na piśmie, że w obydwu wyżej wymienionych państwach zostały spełnione wymogi konstytucyjne, niezbędne do jej wejścia w życie. Powyższa umowa pozostaje w mocy przez okres piętnastu lat.

(2) Jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie umowy co najmniej na sześć miesięcy przed datą wygaśnięcia początkowego okresu ważności, to niniejsza umowa będzie przedłużana automatycznie na następne dziesięć lat. Jednocześnie każda Umawiająca się Strona zastrzega sobie prawo wypowiedzenia niniejszej umowy po zawiadomieniu drugiej Umawiającej się Strony co najmniej na sześć miesięcy przed datą wygaśnięcia każdego bieżącego okresu jej ważności.

(3) W odniesieniu do inwestycji dokonanych przed datą wypowiedzenia niniejszej umowy, powyższe artykuły

pozostaną w mocy na dalszy okres piętnastu lat począwszy od tej daty.

(4) Z zachowaniem okresów wymienionych w ustępie 2 niniejszego artykułu, Rząd Królestwa Holandii ma prawo wypowiedzenia stosowania niniejszej umowy w odniesieniu do każdej części Królestwa z osobna.

Na dowód czego niniejsza umowa została podpisana niżej przez odpowiednio upoważnionych w tym celu przedstawicieli.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Warszawie dnia 7 września 1992 r. w językach polskim, holenderskim i angielskim, przy czym trzy teksty są jednakowo autentyczne. W przypadku rozbieżności przy interpretacji tekst angielski będzie rozstrzygający.

W imieniu Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej
J. Osiatyński

W imieniu Rządu
Królestwa Holandii
Yvonne C.M.T. van Rooy

PROTOKÓŁ

Podpisując Umowę między Rzeczpospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, niżej podpisani przedstawiciele uzgodnili następujące postanowienia, które stanowią integralną część umowy.

1. W związku z artykułem 1 wyrażenie „kontrola” oznacza posiadanie znacznego udziału lub możliwości wywierania istotnego wpływu na zarządzanie i prowadzenie inwestycji, z zastrzeżeniem, że taki wpływ nie będzie wynikał z czysto umownych stosunków dotyczących dostawy towarów lub usług albo kredytu handlowego udzielonego w związku z takimi dostawami.

2. W odniesieniu do znaczenia wyrażenia „zwłoka” wymienionego w artykule 4 transfery będą dokonywane zgodnie z normalnymi praktykami bankowymi i handlowymi i w każdym razie będą realizowane w ciągu 2 miesięcy od daty złożenia wniosku o dokonanie transferu.

3. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej potwierdza swoją politykę zapewnienia depozytom bankowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dodatniej realnej stopy procentowej.

Z upoważnienia
Rządu Polskiej
Rzeczypospolitej Ludowej
J. Osiatyński

Z upoważnienia
Rządu Królestwa
Holandii
Yvonne C. M. T. van Rooy

Po zaznajomieniu się z powyższą umową w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych;
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona;
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 10 marca 1993 r.

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

AGREEMENT

BETWEEN

THE REPUBLIC OF POLAND

AND

THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS

**on encouragement and reciprocal
protection of investments**

The Government of the Republic of Poland and the Government of the Kingdom of the Netherlands, hereinafter referred to as the Contracting Parties,

Desiring to intensify economic cooperation to the mutual benefit of both countries,

Intending to create favourable conditions for investments by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

and

Recognizing that encouragement and protection of investments on the basis of this Agreement stimulates the initiative in this field,

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

For the purposes of this Agreement:

(a) the term "investments" shall comprise every kind of asset and more particularly, though not exclusively:

- (i) movable and immovable property as well as any other rights in rem in respect of every kind of asset;
- (ii) rights derived from shares, bonds and other kinds of interests in companies and joint ventures;
- (iii) title to money and other assets and to any performance having an economic value;
- (iv) rights in the field of intellectual property, technical processes, goodwill and know-how;
- (v) rights to conduct economic activity, including rights to prospect, explore, extract and win natural resources, granted under contract, administrative decisions or under the legislation of the Contracting Party in the territory of which such activity is undertaken.

(b) the term "investors" shall comprise with regard to either Contracting Party:

- (i) natural persons having the nationality of that Contracting Party in accordance with its law;
- (ii) without prejudice to the provisions of (iii) hereafter, legal persons constituted under the law of that Contracting Party;
- (iii) legal persons, wherever located, controlled, directly or indirectly, by investors of that Contracting Party.

(c) the term "territory" includes the maritime areas adjacent to the coast of the State concerned, to the extent to which that State may exercise sovereign rights or jurisdiction in those areas according to international law.

ARTICLE 2

Either Contracting Party shall, within the framework of its laws and regulations, promote economic cooperation through the protection in its territory of investments of investors of the other Contracting Party. Subject to its right to exercise powers conferred by its laws or regulations, each Contracting Party shall admit such investments.

ARTICLE 3

- (1) Each Contracting Party shall ensure fair and equitable treatment to the investments of investors of the other Contracting Party and shall not impair, by unreasonable or discriminatory measures, the operation, management, maintenance, use, enjoyment or disposal thereof by those investors.
- (2) More particularly, each Contracting Party shall accord to such investments full security and protection which in any case shall not be less than that accorded either to investments of its own investors or to investments of investors of any third State, whichever is more favourable to the investor concerned.
- (3) If a Contracting Party has accorded special advantages to investors of any third State by virtue of agreements establishing customs unions, organizations of mutual economic assistance, economic unions or similar institutions, or on the basis of interim agreements leading to such unions or institutions, that Contracting Party shall not be obliged to accord such advantages to investors of the other Contracting Party.

(4) The treatment granted under this Article shall not extend to taxes, fees, charges and to fiscal deductions and exemptions granted by either Contracting Party to investors of third States by virtue of a double taxation agreement or other agreements regarding matters of taxation, or on the basis of reciprocity with a third State.

(5) Each Contracting Party shall observe any obligation it may have entered into with regard to investments of investors of the other Contracting Party.

(6) If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement contain a regulation, whether general or specific, entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such regulation shall to the extent that it is more favourable prevail over this Agreement.

ARTICLE 4

The Contracting Parties shall guarantee that payments related to an investment may be transferred. The transfers shall be made in a freely convertible currency, without undue restriction or delay. Such transfers include in particular though not exclusively:

(a) profits, interest, dividends and other current income;

(b) funds necessary

(i) for the acquisition of raw or auxiliary materials, semi-fabricated or finished products, or

(ii) to replace capital assets in order to safeguard the continuity of an investment;

- (c) additional funds necessary for the development of an investment;
- (d) funds in repayment of loans;
- (e) royalties or fees;
- (f) earnings of natural persons who are allowed to work in connection with an investment;
- (g) the proceeds of sale or liquidation of the investment.

ARTICLE 5

Neither Contracting Party shall take any measures depriving, directly or indirectly, investors of the other Contracting Party of their investments unless the following conditions are complied with:

- (a) the measures are taken in the public interest and under due process of law;
- (b) the measures are not discriminatory or contrary to any undertaking which the former Contracting Party may have given;
- (c) the measures are accompanied by provision for the payment of just compensation. Such compensation shall represent the real value of the investments affected and shall, in order to be effective for the claimants, be paid and made transferable, without undue delay, to the country designated by the claimants concerned in any freely convertible currency accepted by the claimants.

ARTICLE 6

Investors of the one Contracting Party who suffer losses in respect of their investments in the territory of the other Contracting Party owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, no less favourable than that which that Contracting Party accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is more favourable to the investors concerned.

ARTICLE 7

If the investments of an investor of the one Contracting Party are insured against non-commercial risks under a system established by law, any subrogation of the insurer or re-insurer into the rights of the said investor pursuant to the terms of such insurance shall be recognized by the other Contracting Party, without prejudice to the latter Contracting Party's right to set off taxes or other public charges due and payable by the investor.

ARTICLE 8

- (1) Any dispute between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party relating to the effects of a measure taken by the former Contracting Party with respect to the essential aspects pertaining to the conduct of business, such as the measures mentioned in Article 5 of this Agreement or transfer of funds mentioned mentioned in Article 4 of this

Agreement, shall to the extent possible, be settled amicably between both parties concerned.

- (2) If such disputes cannot be settled within six months from the date either party request amicable settlement, it shall upon request of the investor be submitted to an arbitral tribunal. In this case the provisions of paragraphs 3-9 of Article 12 shall be applied mutatis mutandis. Nevertheless the President of the Arbitration Institute of the Arbitral Tribunal of the Chamber of Commerce in Stockholm shall be invited to make the necessary appointments.
- (3) In case both Contracting Parties have become members of the Convention of 18 March 1965 on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of the Other States, disputes between either Contracting Party and the investor of the other Contracting Party under the first paragraph of the present Article shall be submitted for settlement by conciliation or arbitration to the International Centre for the Settlement of Investment Disputes.

ARTICLE 9

The provisions of this Agreement shall apply to investments made by investors of the one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party after 26 September 1968 and in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party.

ARTICLE 10

As regards the Kingdom of the Netherlands, this Agreement shall apply to the part of the Kingdom in Europe, the Netherlands Antilles and Aruba, unless the notification provided for in Article 13, paragraph (4) provides otherwise.

ARTICLE 11

Either Contracting Party may propose to consult on any matter concerning the interpretation or application of this Agreement. The other Contracting Party shall accord sympathetic consideration to and shall afford adequate opportunity for such consultation.

ARTICLE 12

- (1) Any dispute between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement shall as far as possible be settled through diplomatic channels.
- (2) If the dispute cannot thus be settled within six months, it shall upon the request of either Contracting Party be submitted to an arbitral tribunal.
- (3) The arbitral tribunal shall be constituted as follows: each Party shall appoint one arbitrator and these two arbitrators shall agree upon a national of a third State as chairman. The arbitrators shall be appointed within three months, the chairman within five months from the date on which either Party has informed the other party that it intends to submit

the dispute to an arbitral tribunal.

- (4) If one of the Parties fails to appoint its arbitrator and has not proceeded to do so within the specified period, the other Party may invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointment. If the two arbitrators are unable to reach agreement, in the specified period, on the choice of the third arbitrator, either Party may invite the President of the International Court of Justice, to make the necessary appointment.
- (5) If, in the cases provided for in the fourth paragraph of this Article, the President of the International Court of Justice is prevented from discharging the said function or is a national of either Contracting Party, the Vice-President shall be invited to make the necessary appointments. If the Vice-President is prevented from discharging the said function or is a national of either Contracting Party the most senior member of the Court available who is not a national of either Contracting Party shall be invited to make the necessary appointments.
- (6) The tribunal shall decide on the basis of respect for the law, including particularly this Agreement and other relevant agreements existing between the two Contracting Parties and the universally acknowledged rules and principles of international law. Before the tribunal decides, it may at any stage of the proceedings propose to the Parties that the dispute be settled amicably. The foregoing provisions shall not prejudice the power of the tribunal to decide the dispute *ex aequo et bono* if the Parties so agree.
- (7) Unless the Parties decide otherwise, the tribunal shall determine its own procedure.

(8) The tribunal shall reach its decision by a majority of votes. Such decision shall be final and binding on the Parties.

(9) Each Party shall bear the cost of the arbitrator appointed by itself and its representation. The cost of the chairman as well as the other costs will be borne in equal parts by the Parties.

ARTICLE 13

(1) This Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the date on which the Contracting Parties have informed each other in writing that the procedures constitutionally required thereof in their respective countries have been complied with, and shall remain in force for a period of 15 years.

(2) Unless notice of termination has been given by either Contracting Party at least six months before the date of the expiry of its initial period of validity, this Agreement shall be extended tacitly for periods of ten years, each Contracting Party reserving the right to terminate the Agreement upon notice of at least six months before the date of expiry of each current period of validity.

(3) In respect of investments made before the date of the termination of this Agreement the foregoing Articles thereof shall continue to be effective for a further period of 15 years from that date.

(4) Subject to the period mentioned in paragraph (2) of this Article, the Government of the Kingdom of the Netherlands shall be entitled to terminate the application of this Agreement separately in respect of any of the parts of the Kingdom.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorized thereto, have signed this Agreement.

DONE in duplicate at *Warsaw* on *September 7, 1992*
in the Polish, Dutch and English languages, the three texts being
equally authentic. In case of difference of interpretation the
English text will prevail.

For the Government of
the Republic of Poland

Ustajnski

For the Government of
the Kingdom of the Netherlands

Van Rijn

PROTOCOL

On signing the Agreement between the Republic of Poland and the Kingdom of the Netherlands on encouragement and reciprocal protection of investments, the undersigned representatives have agreed on the following provisions which constitute an integral part of the Agreement.

1. With respect to Article 1 "control" means having a substantial interest in or the ability to exercise substantial influence over the management and operation of an investment, provided that such an influence will not be deemed to exist solely as result of a contractual relationship for the provision of goods or services or the extension of commercial credits in connection with such contracts.
2. With respect to the meaning of the term "delay" mentioned in Article 4: transfers shall be made in accordance with normal banking and commercial practices and shall in any case be made within a period of 2 months from the date the application for transfer was made.
3. The Government of the Republic of Poland affirms its policy of ensuring that bank deposits held within the territory of the Republic of Poland receive a positive real rate of interest.

Wiatkowski

Yvan R

Warszawa, 14 lutego 2018 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.1950.2017 / 5/dl

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o wypowiedzeniu Umowy między Rzeczypospolitą Polską i Królestwem Holandii o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, sporządzonej w Warszawie dnia 7 września 1992 r., wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Projekt ustawy o wypowiedzeniu umowy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

z ud. Ministra Spraw Zagranicznych
Piotr Wawrzyk
Podsekretarz Stanu